

Er ref/dnr: 2296-2020

Vårt dnr: 2020/0106/1

Havs- och vattenmyndigheten

Utredare:

Lena Tingström

Martin Rydgren

Stockholm 14 september 2020

Yttrande över Havs- och vattenmyndighetens remiss gällande förslag till fiskeregleringar i marina skyddade områden i Bottniska viken

Sammanfattning

Naturskyddsföreningen

- Tillstyrker förslagen om helt fiskeförbud i Långvind och Finngrunden i Gävleborgs län
- Yrkar på helt fiskeförbud i Bonden , även om Naturskyddsföreningen ser positivt på att ett förbud mot fiske med nät och fasta redskap införs.
- Yrkar på att bottentrålning förbjuds i Kallfjärden och Rödkallen-Söråspen samt övriga marina skyddade områden där bottentrålning bedrivs. En grundlig bedömning enligt kraven i artikel 6.2 och 6.3 art- och habitatdirektivet kan sedan ligga till grund för huruvida begränsade undantag kan tillåtas.
- Vidare anser föreningen att en sådan bedömning bör genomföras för allt fiske med risk för betydande påverkan inom marina skyddade områden, samt att fiske i marina skyddade områden regleras med stöd av miljöbalken.

Generella synpunkter

Regeringen gav den 19 oktober 2017 (M2017/02522/Nm) Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att identifiera ytterligare bevarandeåtgärder i syfte att nå bevarandemålen i samtliga skyddade marina områden till 2020 med fokus på fiske. Åtagandet innebär att Sverige avser att införa relevanta och ändamålsenliga bevarandeåtgärder vad avser fiske i syfte att nå

bevarandemålen i samtliga marina skyddade områden senast år 2020. I arbetet med uppdraget har länsstyrelserna bedömt att det i ett antal av de marina skyddade områdena i Sveriges hav bedrivs fiske som kan innebära risk för att bevarandemålen inte uppnås. Genom att reglera fisket i dessa områden kommer det bidra till att bevarandemålen nås.

Naturskyddsföreningen välkomnar att förslaget innehåller områden som är helt fiskefria. I dagsläget utgör fiskfria områden mindre än 1 procent av Sveriges havsareal. Mot bakgrund av att EU-kommissionens nya strategi för biologisk mångfald innehåller en målsättning om 10 procent strikt skyddad havsareal till 2030, samt att samma diskussioner förs inom CBD-samarbetet, vore det lämpligt att Havs- och vattenmyndigheten samt länsstyrelsen är proaktiva i det svenska arbetet med marint områdesskydd.

Naturskyddsföreningen skulle därför se att samtliga områden som berörs av remissen innehöll fiskefria zoner. Precis som lyfts i bakgrundsinformation från SLU visar studier att även relativt små helt stängda områden kan ge positiva effekter på fiskbestånd i området. Zoner av strikt skydd omgivna av det större skyddade området där mänsklig verksamhet såsom fiske tillåts i mindre utsträckning, kan även vara en bra design för att säkerställa buffertzoner runt det strikt skyddade området. Vidare anser Naturskyddsföreningen att fiske i skyddade områden i allmänhet, och i fiskefria områden i synnerhet, ska regleras med stöd av miljöbalken. Detta för att säkerställa ett långsiktigt och ändamålsenligt skydd av naturvärden, jämfört med fiskelagen som avser reglera rätten till fiske och betraktar havet som resurs.

Naturskyddsföreningen saknar tillfredsställande motivering till varför, eller varför inte, olika typer av fiskeregleringar införs i de olika områdena. Detta gäller även de områden som fanns med i sammanställningen av marina skyddade områden i behov av fiskeregleringar¹, men som varken behandlades under samrådsmötet 3-4 oktober 2019 eller i denna remiss. För ökad transparens vore det därför önskvärt att få ta del av motiveringen bakom varför vissa områden inte har behandlats.

För Natura 2000-områden vill föreningen påminna Havs- och vattenmyndigheten om de krav som ställs i artikel 6.2 och 6.3 art- och habitatdirektivet (AHD). Kravet att *förhindra* försämring av livsmiljöer eller störning av arter (art 6.2) syftar till åtgärder av starkt föregripande och förebyggande karaktär². Ansvarig myndighet måste även säkerställa bortom allt rimligt vetenskapligt tvivel att den verksamhet som tillåts inte medför

¹ Enligt den sammanställning som skickades ut inför samrådsmötet 3-4 oktober 2019 över marina skyddade områden i Bottniska viken i behov av fiskeregleringar fanns 19 skyddade områden inkluderade. Under samrådsmötet och i denna remiss har endast 7 behandlats.

² EU-domstolens mål C-418/04.

betydande påverkan³. Utifrån underlaget går det inte att utläsa huruvida myndigheterna har försäkrat sig om detta och till föreningens kännedom har inte heller någon prövning enligt 7 kap. 28 a-b §§ miljöbalken genomförts för områdena i fråga.

Specifika synpunkter

Finngrunden och Långvind – Gävleborgs län

Naturskyddsföreningen tillstyrker förslaget att göra områdena till helt fiskefria områden. Långvind hyser ett flertal olika fiskarter samt livsmiljöer såsom grunda vikar som gynnas av ett starkt skydd, framförallt vad avser skydd av stor rovfisk⁴. Även Finngrunden hyser stor artrikedom och är viktiga lekströmmar för strömming – en art som spelar en betydande roll i Bottniska vikens och Egentliga Östersjöns näringsväv då den utgör stapelföda för många andra arter. Dock har strömmingens lekbiomassa minskat i Bottniska viken under senare år⁵. Ett fiskefritt område skulle minska risken för ett stort uttag av lekbeståndet då det ansamlas för lek, och skapa förutsättningar för bättre rekrytering. Dock är det viktigt att fisketrycket omkring de fiskefria områdena inte underminerar de positiva effekterna skyddet ger. Naturskyddsföreningen anser därför att Havs- och vattenmyndigheten och Sverige inom EU:s regionaliseringsprocess borde framföra förslag på en säsongsbegränsning av fiske efter vårlekande strömming i Ålands hav och sydvästra Bottenhavet då den under vintern ansamlas i djupare vatten för att vandra in till lokala lekplatser⁶, såsom Finngrunden.

Salen – Västernorrlands län

Naturskyddsföreningen yrkar på att Länsstyrelsen i Västernorrland län inför ytterligare fiskeregleringar i området som reservatsföreskrifter med stöd av miljöbalken. Det hade dock varit önskvärt att i denna remiss få ta del av vilka regleringar som myndigheten ser behov av.

Bonden – Västerbottens län

Naturskyddsföreningen anser att området borde bli helt fiskefritt. Föreningen är generellt av åsikten att marina skyddade områden åtminstone borde innehålla zoner som är helt fiskefria, framförallt större skyddade områden. Bonden som helt fiskefritt områden skulle då kunna utgöra en zon av strikt skydd inom det större naturreservatet Örefjärden-Snöanskärgården.

³ EU-domstolen, mål C-127/02 Waddenzee

⁴ Bergström, L., Karlsson, M., Bergström, U., Pihl, L., & Kraufvelin, P. (2019). Relative impacts of fishing and eutrophication on coastal fish assessed by comparing a no-take area with an environmental gradient. *Ambio*, 48(6), 565-579.

⁵ Appelberg, M., Olsson, J., Mattila, J., Kaljuste, O., Bergström, U., Hekim, Z-P., Östman, Ö. och Bryhn, A. (2019). Begränsning av trålfiske i Ålands hav och sydvästra Bottenhavet. *Brev till Havs- och vattenmyndigheten*. Från Sveriges lantbruksuniversitet, Öregrund. SLU id: **SLU.aqua.2019.5.5-216**

⁶ Ibid

Föreningen ser dock positivt på att reglering av nätfiske och fasta redskap införs, eftersom det både minskar fisketrycket i området (även om det idag endast är begränsat) samt minskar risken för bifångst av utpekade sjöfågelarter.

Holmöarna – Västerbottens län

Enligt remissen har Länsstyrelsen i Västerbottens uttryckt en önskan om att skydda den havslekande harren, men att detta kommer behandlas i ett större projekt för att säkerställa harrens bevarandestatus. Naturskyddsföreningen hade gärna sett förslag på specifika fiskeregleringar i det skyddade området i denna remiss, för att säkerställa ändamålsenligt skydd för harr i området redan i detta skede. En bredare ansats för att säkerställa harrens bevarandestatus behöver inte stå emot områdesspecifika regleringar i Holmöarna.

Kallfjärden och Rödkallen-Söräspen – Norrbottens län

Naturskyddsföreningen anser att förbud mot bottentrålning borde införas i Kallfjärden och Rödkallen-Söräspen. AIS-kontroll spelar en viktig roll för fiskerikontroll i skyddade områden, men borde inte användas för att undersöka *var* fisket bedrivs i ett skyddat område för att sedan införa eventuella regleringar. Då både Kallfjärden och Rödkallen-Söräspen är Natura 2000-områden gäller art- och habitatdirektivets krav på att *förhindra* försämring av livsmiljöer eller störning av arter (art. 6.2) och det är inte acceptabelt att vänta på att en försämring eller störning inträffat innan åtgärder införs⁷. Bottentrålningens negativa effekter på biologisk mångfald är väl dokumenterade, bl.a. i underlaget i denna remiss. Då gynnsam bevarandestatus inte kan bedömas för utpekade marina arter och livsmiljöer i vare sig Kallfjärden eller Rödkallen-Söräspen borde försiktighetsprincipen således vara styrande.

Vidare anser Naturskyddsföreningen att bottentrålning efter siklöja i övriga marina skyddade områden i Norrbottens län generellt borde vara förbjuden. En miljökonsekvensbedömning eller liknande i enlighet med kraven som ställs i artikel 6.2-6.3 art- och habitatdirektivet kan visa *om*, *var* och *hur* begränsade undantag kan medges. Naturskyddsföreningen ställer sig även frågande till varför endast två av tio skyddade områden inom vilka bottentrålning bedrivs i Norrbotten⁸ har behandlats i denna remiss.

Utöver detta önskar Naturskyddsföreningen en motivering till varför inga förslag på reglering av annat fiske än bottentrålning har lagts i remissen. Utifrån underlaget framgår att flera olika former av yrkesfiske bedrivs i både Rödkallen-Söräspen och Kallfjärden. Mot bakgrund av att bevarandestatus inte kan bedömas för områdets marina värden, finner Naturskyddsföreningen det

⁷ EU-domstolens mål C-418/04.

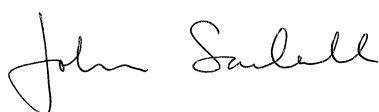
⁸ HaV 2020. Redovisning av uppdrag om generellt bottentrålningsförbud i marina skyddade områden

som föga troligt att myndigheterna har gjort en grundlig bedömning huruvida detta fiske utgör en betydande risk för skada eller inte.

Detta remissvar har utarbetats av Johanna Källén Fox, sakkunnig marint områdesskydd vid rikskansliet, och Therese Jacobson chef för hav-, vatten-, och miljögiftsavdelningen på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningens rikskansli

Stockholm dag som ovan

Johanna Sandahl
ordförande

Therese Jacobson
chef för hav-, vatten och miljögifter

För Naturskyddsföreningen Gävleborg
Jenny Olsson, ordförande

För Naturskyddsföreningen Västernorrland
Björn Abelsson, ordförande

För Naturskyddsföreningen Västerbotten
Johan Granstrand, ordförande

För Naturskyddsföreningen Norrbotten
Marcus Lidström, ordförande